

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ВІЙСЬКОВИЙ ІНСТИТУТ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ
імені ГЕРОЇВ КРУТ

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ ІНОЗЕМНИХ ДОКУМЕНТІВ ПРО
ОСВІТУ ВІЙСЬКОВОГО ІНСТИТУТУ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ ТА
ІНФОРМАТИЗАЦІЇ імені ГЕРОЇВ КРУТ

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ
Військового інституту телекомунікацій
та інформатизації імені Героїв Крут
протокол від 29.12.2020 року № 5

Начальник Військового інституту
телекомунікацій та інформатизації
імені Героїв Крут
генерал-майор

Віктор ОСТАПЧУК

Київ
2020

Положення про порядок визнання іноземних документів про освіту
Військового інституту телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут,
2020.- 15 с.

Укладачі:

Сілко О.В.

заступник начальника інституту з навчальної роботи,
к.т.н, доцент.

Овсейко Н.В.

старший помічник начальника навчального відділу

1. Загальні відомості

Положення про порядок визнання іноземних документів про освіту Військового інституту телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут (далі – Положення) розроблено на основі Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про ратифікацію Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні», який набув чинності 24.12.1999 р., «Порядку визнання здобутих в іноземних вищих навчальних закладах ступенів вищої освіти», затвердженого наказом МОН України від 05.05.2015 р. №504, Наказу МОН №952 від 05.08.2016 року

1.1. Дія цього Положення поширюється на Документи, що містять інформацію про набуття їх власником певного освітнього чи освітньо-професійного ступеня, фахову спеціалізацію або професійну перепідготовку, а також на документи, що свідчать про періоди навчання в освітніх установах.

1.2. Цим Положенням визначаються правові та організаційні основи визнання, у тому числі встановлення еквівалентності, здобутих в іноземних закладах вищої освіти бакалавра, магістра, доктора філософії/доктора мистецтва, кандидата/доктора наук і вчених звань доцента, професора під час зарахування на навчання/або на посаду наукового чи науково-педагогічного працівника.

1.3. Для здійснення процедури визнання заклад вищої освіти утворює комісію (далі Комісія) з визначення здобутих в іноземних освітніх установах ступенів вищої освіти, наукових ступенів та вчених звань, яка діє на підставі даного положення. Визнанню можуть підлягати:

дипломи бакалавра, які є документами державного (встановленого) зразка;

дипломи магістра, які є документами державного (встановленого) зразка;

дипломи кандидата наук, доктора філософії/доктора мистецтв, які є документами державного (встановленого) зразка і видані уповноваженими органами атестації інших держав;

дипломи доктора наук, які є документами державного (встановленого) зразка і видані уповноваженими органами атестації інших держав;

документи про присудження наукових ступенів, які є еквівалентними таким документам, що видаються в Україні, а саме:

кандидата наук, доктора філософії з галузі наук, що відповідають кваліфікації доктора філософії;

доктора габілітованого, що відповідає кваліфікації доктора наук;

документи про присудження вчених звань доцента і професора.

1.4. Не потребують процедури визнання в Інституті:
документи про освіту громадян колишнього СРСР, видані до 15 травня 1992 року (на підставі Угоди про співробітництво в галузі освіти (Ташкент, 1992));

документи, видані особам, за підсумками навчання до початку 1992/1993 навчального року в освітніх установах держав колишнього СРСР.

При цьому громадяни України, які є власниками таких документів, мають право на державні гарантії, встановлені законодавством України для наукових працівників.

1.5. Процедура визнання в Україні Документів про освіту здійснюється такими компетентними органами:

вищим навчальним закладом – з метою зарахування власника Документа на навчання та/або на посаду наукового чи науково-педагогічного працівника до цього вищого навчального закладу. Рішенням вищого начального закладу про визнання підтверджується право власника Документа на продовження навчання або працевлаштування у цьому вищому навчальному закладі, про що видається свідоцтво про визнання іноземного документа про освіту (далі – Свідоцтво);

МОН – з метою працевлаштування та/або продовження навчання власника Документа на території України. Рішенням МОН підтверджується право власника Документа на продовження навчання та/або працевлаштування в Україні. Про що видається Свідоцтво.

1.6. В Інституті відповідальність за організацію та проведення визнання іноземних Документів про освіту покладається на Комісію з визнання документів про освіту, що створюється відповідно до наказу начальника інституту для здійснення перевірки автентичності поданих для визнання документів про освіту та встановлення еквівалентності кваліфікації, зазначеної в іноземному документі про освіту, вимогам до відповідного ступеня вищої освіти України. Вчена Рада Інституту є компетентним органом, який ухвалює рішення про визнання іноземних кваліфікацій.

2. Порядок подачі на визнання освітніх документів про освіту

Подання іноземних документів про ступені вищої освіти, наукові ступені та вчені звання здійснюється за письмовою заявою власника документа (далі – Заявник) та інших документів.

Перелік документів, необхідних для визнання дипломів про вищу освіту:

1. Заяву на проведення процедури визнання іноземного документа про освіту з метою подальшого навчання або працевлаштування згідно Додатку 1;

2. Заяву (згоду) власника Документа на обробку його персональних даних відповідно до вимог Закону України «Про захист персональних даних». *Додаток 2.*

3. Засвідчені в установленому порядку копію та переклад українською мовою Документа (за необхідності – пред'явлення оригіналу);

4. Засвідчені в установленому порядку копію і переклад українською мовою додатка до Документа та/або інших документів, які містять інформацію про зміст навчальної програми (за необхідності – пред'явлення оригіналів).

Документи, зазначені у пунктах 3, 4 цього підпункту мають бути засвідчені в країні їх походження у спосіб, який офіційно застосовується у цій країні (для країн – учасниць Конвенції, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів (Гаага, 1961), – проставлення штампа «Apostille»).

У разі якщо Документ не засвідчений в країні його видачі у спосіб, який офіційно застосовується в цій країні, або якщо засвідчення не підтверджує його автентичності, Інститут вживає заходів щодо підтвердження автентичності такого Документа.

5. Копії документів про попередню (середню, професійну або вищу) освіту за наявності такої освіти (за необхідності);

6. Копії документів, що засвідчують особу Заявника (за необхідності - з перекладами українською мовою).

Документ, що засвідчує особу та оригінали іноземних документів про освіту після прийняття заяви про визнання повертаються власнику.

Документи про освіту та інші іноземні документи, що подаються Заявником, легалізуються на українську мову відповідно до законодавства України.

Перелік документів, необхідних для визнання наукових ступенів та вчених звань:

1. Заяву згідно *Додатку 1*;

2. Заяву згідно *Додатку 2*;

3. Копію першої сторінки паспорта або копію документа, що посвідчує особу Заявника та власника, якщо власник не є Заявником;

4. Копію Документа, який підлягає визнанню, та його переклад державною мовою, засвідчений нотаріально;

5. Список наукових публікацій;

6. Автореферат дисертації (якщо є);

7. Дисертацію (в друкованій або електронній формі).

Документ, що засвідчує особу та оригінали іноземних документів про наукові ступені, вчені звання після прийняття заяви про визнання повертаються власнику.

Документи про наукові ступені, вчені звання та інші іноземні документи, що подаються заявником, легалізуються та перекладаються українською мовою відповідно до законодавства України.

3. Формування комісії з визнання здобутих в освітніх установах ступенів вищої освіти та наукових ступенів

3.1. Для здійснення процедури визнання іноземних документів про освіту наказом начальника Інституту створюється Комісія з визнання здобутих в освітніх установах іноземних держав ступенів вищої освіти та наукових ступенів.

3.2. На підставі заяви фізичної або юридичної особи щодо проведення процедури визнання Документа чи на підставі запиту МОН України щодо експертизи іноземних документів про освіту Навчальним відділом інституту готується проєкт наказу про створення Комісії, в якому визначаються: склад комісії, її завдання та терміни роботи, а також залучення відповідних підрозділів Інституту (факультетів, кафедр, Група міжнародного співробітництва та ін.) для здійснення процедури визнання Документа.

3.3. До складу Комісії входять: голова комісії, члени комісії та секретар.

3.3.1. Комісію з розгляду іноземних документів про вищу освіту очолює заступник начальника навчального відділу з навчальної роботи.

3.3.2. Комісію з розгляду іноземних документів про наукові ступені (вчені звання) очолює заступник начальника інституту з наукової роботи.

3.3.3. Членами Комісії призначаються провідні науково-педагогічні працівники профільних кафедр Інституту.

3.3.4. Зазвичай, голова Комісії під час процедури визнання Документу має право додатково залучати різних науково-педагогічних працівників та фахівців різних структурних підрозділів Інституту.

3.4. Розгляд документів Комісією проводиться в місячний термін. Якщо документи подані Заявником не в повному обсязі та/або неправильно оформлені, Інститут може повернути документи без розгляду протягом 10 робочих днів з дня реєстрації заяви, про що повідомляється Заявнику із зазначенням недоліків, які необхідно усунути.

3.5. За результатами роботи Комісія готує Висновок щодо можливості їх визнання з метою навчання або працевлаштування в Інституті, який передається на затвердження Вченою радою Інституту.

4. Організація проведення процедури визнання Документа

4.1. На першому етапі Групою міжнародного співробітництва здійснюється процедура визнання Документа, яка окрім випадків, зазначених у пункті 4.2 цього розділу, складається з:

- перевірки автентичності Документа та додатка до нього;
- підтвердження статусу освітньої установи та/або Програми, за результатами якої виданий Документ;

- оцінки кваліфікації або періоду навчання, зазначеної (го) в Документі, та встановлення еквівалентності освітньому або освітньо-професійному ступеню в Україні, академічних та/або професійних прав.

4.2. Процедура визнання Документів, виданих освітніми установами, що входять до академічного рейтингу університетів світу - Academic Ranking of World Universities (ARWU) або відповідно до цього рейтингу за викладанням з окремих дисциплін (відповідно до року завершення навчання/присвоєння ступеня) складається з:

- перевірки автентичності Документа та додатка до нього;
- оцінки кваліфікації за Документом та встановлення еквівалентності.

4.3. Група міжнародного співробітництва може здійснювати перевірку автентичності Документа одним із способів:

- перевірка наявності штампа «Apostille», якщо у країні походження Документа він підтверджує автентичність документа, та перевірка реквізитів апостилю у відповідному реєстрі у разі наявності;

- перевірка у реєстрі документів про освіту, якщо такий реєстр запроваджено країною походження Документа або освітньою установою, що його видала;

- направлення запиту щодо додаткових відомостей про автентичність видачі поданих документів до відповідних офіційних органів та/або освітніх установ інших держав. Якщо в країні походження Документа офіційно затверджений стандарт оформлення документів про освіту, Група міжнародного співробітництва здійснює аналіз на відповідність такому стандарту поданого Документа.

4.4. Перевірка статусу освітньої установи та/або Програми, за результатами якої виданий Документ, здійснюється з метою підтвердження офіційного визнання (акредитації тощо) освітньої установи та/або Програми в системі освіти держави, в якій функціонує ця установа. Якщо Документ (або додаток до нього) виданий філією освітньої установи, має бути підтверджено офіційне визнання цієї філії в системі освіти держави, на території якої провадиться освітня діяльність цієї філії, якщо це визначено законодавством цієї держави. Перевірка статусу освітньої установи та/або Програми здійснюється Групою міжнародного співробітництва одним із таких способів:

- перевірка в національних офіційних джерелах: реєстрах органів акредитації/забезпечення якості освіти, міністерств освіти, асоціацій агенцій

з акредитацій/забезпечення якості освіти, офіційних національних публікаціях про освітню систему;

перевірка в міжнародних офіційних джерелах (веб-сайтах визнаних міжнародних організацій, веб-сайтах мереж оцінювачів дипломів);

направлення запиту до відповідних уповноважених органів та/або освітніх установ інших держав щодо статусу освітньої установи та Програми.

4.5. Після процедури підтвердження автентичності Документа та перевірки статусу освітньої установи Група міжнародного співробітництва готує висновок та подає його Комісії.

4.6. На підставі висновку Групи міжнародного співробітництва, матеріалів, що підтверджують статус освітньої установи та автентичність Документа про освіту Комісії, в свою чергу, здійснює:

оцінку кваліфікації або періоду навчання, зазначеної(го) в Документі, та встановлення еквівалентності освітньому або освітньо-професійному ступеню в Україні, академічних та/або професійних прав;

оцінку кваліфікації за Документом та встановлення еквівалентності.

4.7. Оцінка кваліфікації та встановлення еквівалентності здійснюється Комісією з визнання одним із запропонованих способів:

для Документів, виданих освітніми установами, що входять до академічного рейтингу університетів світу - Academic Ranking of World Universities (ARWU), а також для документів, виданих в країнах, що входять до Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), та інших країн, які затвердили національні рамки кваліфікацій, - шляхом співставлення міжнародних та національних рамок кваліфікацій;

для Документів, виданих у країнах, з якими Україною укладено міжнародні договори, що регулюють питання визнання та еквівалентності документів про освіту, - на підставі положень відповідного міжнародного договору;

для Документів, виданих в інших країнах, якщо міжнародний договір між Україною і країною походження Документа не визначає еквівалентність освітніх, освітньо-професійних ступенів, що присвоюються в країнах-учасницях договору, встановлення еквівалентності кваліфікації, зазначеної в Документі, відповідному освітньому чи освітньо-професійному ступеню вищої освіти України здійснюється шляхом порівняльного аналізу змісту навчальної програми (плану), за якою (яким) видано такий документ, зі змістом навчальної програми (плану) відповідного або суміжного напряму (спеціальності) в Україні (далі - Порівняльний аналіз);

якщо зміст навчальної програми, за якою був виданий Документ, є аналогічним з навчальною програмою документів іншого власника, щодо якого Комісією прийнято рішення про визнання, встановлення відповідного освітнього чи освітньо-професійного ступеня вищої освіти, що може бути

визнаний, проводиться на підставі Порівняльного аналізу аналогічної навчальної програми, кваліфікація за якою була визнана раніше.

4.8. Якщо поданий на процедуру визнання Документ підпадає під дією міжнародного договору, оцінка кваліфікації та встановлення еквівалентності включає в себе перевірку відповідності наданого освітнього документа вимогам, що зазначені у відповідному міжнародному договорі. Наявність міжнародного договору між Україною та державою, освітньою установою, якої видано Документ, не скасовує необхідності отримання офіційного рішення Військового інституту телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут про визнання Документа.

4.9. Порівняльний аналіз здійснюється Комісією з визнання відповідного освітнього чи освітньо-професійного ступеня за акредитованими освітніми програмами з вищої освіти за відповідною або суміжною спеціальністю або національним інформаційним центром академічної мобільності. Порівняльний аналіз враховує:

ступінь, що присвоюється Документом, та його місце в національній системі освіти на дату видачі Документа;

зміст та обсяг освітньої програми (очікувані результати навчання за освітньою програмою, обсяг кредитів або академічних годин за фахово необхідними дисциплінами чи інші критерії);

якість Програми чи освітньої установи, що надала кваліфікацію;

профіль Програми або освітньої установи, що надала кваліфікацію;

академічні та/або професійні права, які надаються Документом.

4.10. Комісія визначає обсяг відмінностей в академічних (навчальних) програмах в Україні та в країні походження Документа, допустимий для:

прийняття рішення про визнання Документа;

прийняття рішення про визнання після усунення відмінностей власником Документа;

встановлення суттєвих відмінностей за змістом та (або) обсягом у навчальних програмах, що унеможлиблює прийняття рішення про визнання.

4.11. У разі, якщо порівняльним аналізом визначено відмінності в освітніх програмах Інституту та країни походження Документа за змістом та обсягом, без усунення яких визнання кваліфікації власника неможливе, йому може бути запропоновано проходження додаткового навчання (вивчення необхідних навчальних дисциплін, проходження практик, проходження тестів, співбесід на визначення рівня певних компетентностей, навчання на підготовчих курсах в Інституті).

4.12. Дані, отримані під час перевірки автентичності Документів, підтвердження статусу освітньої установи та/або освітньої програми, оцінки рівня кваліфікації і встановлення еквівалентності, є підставою для прийняття

відповідного рішення, що оформлюється Комісією Інституту у вигляді висновку про результати процедури визнання документів про освіту, виданих освітніми установами інших держав (далі - Висновок).

4.13. Комісія у разі необхідності може звернутися до Національного інформаційного центру академічної мобільності для надання рекомендацій щодо процедури визнання, а саме:

надання роз'яснень, консультацій та рекомендацій з визнання Документів;

проведення перевірки автентичності Документів;

підтвердження статусу освітньої установи та (або) Програми;

встановлення еквівалентності кваліфікацій, присвоєних згідно з Документами;

визначення рівноцінності академічних та/або професійних прав.

Рекомендації національного інформаційного центру академічної мобільності оформлюються відповідним висновком.

4.14. Вчена рада Інституту може приймати рішення щодо визнання, у тому числі встановлення еквівалентності, здобутих в іноземних закладах вищої освіти ступенів бакалавра, магістра, кандидата наук, доктора філософії/доктора мистецтва, доктора габілітованого, доктора наук і вчених звань доцента, професора під час зарахування на навчання та/або на посаду наукового чи науково-педагогічного працівника громадян інших держав, які знаходяться в Україні на законних підставах.

Процедура визнання здобутих в іноземних країнах Документів про науковий ступінь та вчене звання закордонних громадян аналогічна правилам для громадян України.

4.15. Прийом освітніх документів з метою їх визнання проводиться в Інституті протягом всього навчального року.

5. Прийняття рішення про визнання Документа про освіту

5.1. Ступені вищої освіти, присуджені освітніми установами, визнаються Інститутом, якщо немає суттєвої різниці між іноземною кваліфікацією, визнання якої запитує Заявник, та відповідною кваліфікацією в Україні, за винятком випадків, зазначених у пункті 5.2 цього розділу. Вчена рада Інституту на підставі Висновку комісії приймає одне з таких рішень, яке оформлюється в установленому порядку:

про визнання Документа, на підставі якого Заявнику видається свідоцтво (далі - Свідоцтво) на продовження навчання або працевлаштування у закладі вищої освіти;

про відмову у визнанні поданого Документа, про що Заявнику направляється відповідне повідомлення із зазначенням підстав прийняття такого рішення.

5.2. Рішення про відмову у визнанні поданого документа про ступені вищої освіти приймаються у разі, якщо:

документи, видані освітніми установами, які не є офіційно визнаними в системі освіти держави, в якій вони функціонують;

документи видані філіями освітніх установ, якщо такі філії не є офіційно визнаними в системі освіти держави, на території якої вони проводять освітню діяльність цієї філії, якщо це передбачено законодавством іноземної країни;

документи не містять інформації про здобуття їх власником ступеня вищої освіти, фахову спеціалізацію або професійну перепідготовку, а також про періоди навчання, за якими йому надаються академічні/або професійні права (продовження навчання та/або працевлаштування за фахом);

документи неправомірно видані освітньою установою іншої держави;

документи не є автентичними;

документи видані за результатами навчання за період, що становить менше ніж один академічний рік навчання;

документи видані за результатами навчання під час якого загальна набрана кількість навчальних кредитів становить менше ніж 30 кредитів Європейської кредитної транспортно-накопичувальної системи (ЄКТС) (або їх еквівалентну кількість академічних годин);

документи не відповідають офіційно затвердженому стандарту оформлення документів про освіту, якщо такий стандарт прийнятий у державі, в якій функціонує освітня установа;

документи видані в результаті навчання за Програмою, яка не може бути співвіднесена з жодним ступенем вищої освіти, фаховою спеціалізацією, напрямом підготовки (спеціальності, кваліфікації) системи освіти України;

документи не визнаються в державі, якій належить освітня установа;

документи не містять повної інформації щодо змісту навчальної програми, що унеможлиблює встановлення еквівалентності присвоєних за цими документами ступеню вищої освіти, фахової спеціалізації або професійної перепідготовки у системі освіти України;

встановлено, що документ про освіту одержаний на підставі не автентичного документа про попередню освіту;

встановлено, що документ про освіту одержаний на підставі документа про попередню освіту, який не надавав його власнику відповідних академічних прав (якщо інше не передбачено законодавством країни походження документа про освіту).

5.3. Визнанню не підлягають документи про наукові ступені та вчені звання:

наукові ступені, які не є документами державного (встановленого) зразка;

диплом доктора наук без визнання диплома доктора філософії або прирівняного до нього, виданого громадянину України органами атестації іншої держави;

документи, які засвідчують кваліфікацію, що за рівнем не відповідає кваліфікації доктора наук (доктора філософії), на яку претендує особа:

документи, які видані за результатами неправомірно проведеного захисту дисертації іноземним закладом вищої освіти;

документи не є автентичними;

документи, які не можуть бути співвіднесені з третім освітньо-науковим або науковим рівнями вищої освіти відповідно до законодавства України.

У цьому разі матеріали повертаються заявнику без розгляду.

6. Облік Свідоцтв про визнання

6.1. Свідоцтва видані Інститутом реєструються в електронному журналі визнання освітніх документів МОН (далі - електронний облік).

6.2. Проведення електронної реєстрації та інші дії, пов'язані з оформленням та реєстрацією Документів, забезпечує Навчальний відділ Інституту.

6.3. Для реєстрації Свідоцтва Інституту заповнює в електронній формі проєкт Свідоцтва та надає електронні копії з особовими даними претендента на визнання освітнього документа.

6.4. Після занесення необхідної інформації до електронного обліку автоматично генеруються реєстраційний номер Свідоцтва та електронна версія Свідоцтва, яке оформлюється компетентним органом у друкованому вигляді. Оригінал Свідоцтва видається Заявникові під розписку в журналі видачі Свідоцтв.

6.5. Відповідальний структурний підрозділ МОН із залученням Національного інформаційного центру академічної мобільності здійснює моніторинг правильності оформлення записів в електронному обліку та має право перевіряти відомості, подані компетентним органом - вищим навчальним закладом. У разі якщо під час перевірки даних, внесених до електронного обліку при реєстрації Свідоцтва компетентним органом, виникає необхідність здійснення запитів до іноземних освітніх установ, органів державної влади та/або мережі національних інформаційних центрів з академічної мобільності та визнання ENIC-NARIC, до них надсилаються відповідні запити.

6.6. Національний інформаційний центр академічної мобільності надає до МОН раз на квартал інформацію про відповідність прийнятих компетентними органами рішень нормам міжнародних та національних нормативно-правових актів, а також випадки внесення неповної та/або

некоректної інформації з порушенням вимог пункту 6.3 цього розділу до електронного обліку.

6.7. Відповідальний структурний підрозділ МОН забезпечує внесення до Єдиної державної електронної бази з питань освіти відомостей про Документи, визнані компетентними органами.

7. Прикінцеві положення

7.1. Положення затверджується вченою радою Інституту і вводиться в дію наказом начальника інституту.

7.2. Контроль за дотриманням вимог Положення покладається на начальників факультетів, начальників (завідувачів) кафедр, навчальний відділ Інституту.

7.3. Зміни і доповнення до Положення розглядаються і затверджуються вченою радою Інституту і вводяться в дію наказом начальника інституту.

Начальнику інституту

Від _____

Заява

Прошу Вас організувати проведення процедури визнання мого диплома про вищу освіту та додатку до нього, документа про науковий ступінь, документа про вчене звання (назва документа, серія, №, дата видачі), _____ виданого на ім'я (прізвище, ім'я, по батькові власника документа українською мовою відповідно до нотаріально завіреного перекладу запису в документі про освіту) _____

Навчання здійснювалось (вказати назву навчального закладу) _____

Спеціальність, здобута кваліфікація _____

Роки навчання _____ на території країни _____ за адресою _____

«___» _____ 20___ р.

_____ / _____ /

(підпис)

Заява

Я _____
(прізвище, імя по батькові)

даю згоду на обробку моїх персональних даних у зв'язку з фактом мого навчання у _____
(назва навчального закладу)

та виданням нижченазваного документа про освіту

(назва, серія, №, дата видачі документа)

що вимагається для визнання Вченою радою Інституту названого документа про освіту, науковий ступінь, вчене звання.

Термін чинності заяви: один рік

«__» _____ 20__ р. _____ / _____ /
(підпис)